

RÅD & ANVISNINGAR

till Härryda kommuns ABVA 2009

ABVA – Allmänna bestämmelser för vattentjänster i Härryda kommun

Väl fungerande vatten- och avloppsförsörjning är en av de viktigaste förutsättningarna för ett fungerande samhälle. Vatten- och avfallsverksamheten ansvarar för att producera och distribuera dricksvatten med mycket god kvalitet samt att omhänderta spillvatten och dagvatten. I kommunen finns cirka 50 mil VA-ledningar, tre vattenverk, två reningsverk och ett stort antal tryckstegrings- och avloppspumpstationer. För att bibehålla hög driftsäkerhet underhålls och förbättras anläggningarna kontinuerligt. Anläggningarna förser 6 200 abonnenter eller 24 200 personer med dricksvatten.

Ett väl fungerande VA-system är starkt beroende av hur fastighetsägarna utför sina delar av systemet och hur systemet används. Det är därför mycket viktigt att följa de bestämmelser och regler som finns. Den här broschyren har tagits fram för att klargöra vad som krävs av dig som använder de kommunala VA-anläggningarna.

Råd & Anvisningar ger praktiska råd och upplysningar om vanligt förekommande frågor om dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Broschyren är ett komplement till ABVA, Allmänna bestämmelser för vattentjänster i Härryda kommun.

ABVA är antagen av kommunfullmäktige och gäller från och med 1 januari 2009. Jämfört med tidigare ABVA från 2005 är ABVA 2009 omarbetad efter Vattentjänstlagen som gäller från 1 januari 2007. Den nya lagen tar bland annat upp begreppet miljö, tre nyttigheter: dricksvatten, spillvatten och dagvatten; samt krav på särskild balansräkningsenhet.

Behöver du ytterligare råd eller fler exemplar av broschyren är du välkommen att kontakta oss.

*Härryda kommun
Vatten- och avfallsverksamheten*

Innehåll

VA I SIFFROR	4
ANSVARSFÖRDELNING	5
VA-verksamhetens ansvar	5
Fastighetsägarens ansvar	6
FÖRBINDELSEPUNKTER	7
Förbindelsepunktens läge	7
Ledningsrätt	7
Gemensamma förbindelsepunkter	7
DRICKSVATTEN	8
Vattenkvaliteten är hög och jämn	8
Dosering av tvätt- och diskmedel	8
Problem med dricksvatten	8
Många droppar små	9
Vattenmätning	10
Avläsning av vattenmätaren	10
Placering och installation av vattenmätare	10
Återströmningsskydd	11
Vattenläckor i fastigheten	11
Förebyggande av frostsador	11
AVLOPPSVATTEN	12
Spillvatten, dagvatten och dräneringsvatten	12
Tänk på att sortera ditt hushållsavfall	13
Dagvatten	14
Översvämning i fastighet	15
Hur förebygger du översvämningssador	17
Vad gör du om det blir översvämning	17
ANSLUTNINGSPRÅGOR	18
Allmänt vid ny-, om- och tillbyggnad	18
Förutsättningar	18
Regler för anslutning	18
Dämningsnivåer	19
Inkoppling av servisledning till bostäder	19
Avstängning av vattenleverans eller plombering av spillvattenledning	20
Tvist	20
ORDLISTA	22
VIKTIGA TELEFONNUMMER	24
Driftstörningar innanför fastighet	24
När du bygger om eller bygger nytt	24
Vi ger råd	24
För mer information	24

VA i siffror

I KOMMUNEN FINNS:

- Cirka 15 mil dricksvattenledningar
- Cirka 25 mil spillvattenledningar
- Cirka 10 mil dagvattenledningar
- 3 vattenverk: Finnsjön i Mölnlycke, Rävlanda och Hällingsjö
- 2 reningsverk: Rävlanda och Hällingsjö
- 70-tal tryckstegringsstationer och avloppspumpstationer
- 5 reservoarer d v s vattentorn

Vi producerar 1,8 miljoner kubikmeter dricksvatten och säljer 1,5 miljoner.

Mellanskillnaden är mestadels läckage och byggvatten men även vatten för släckning av bränder. Vi har råvatten av bra kvalitet.

4 miljoner kubikmeter avloppsvatten från Mölnlycke, Landvetter och Härryda leds via bergtunnlar till Gryaabs avloppsreningsverk, Ryaverket, på Hisingen. Gryaab svarar för reningen av spillvatten i Göteborgsregionen med cirka 820 000 anslutna personer, med industrin inräknat. Det totala tunnelsystemet är 13 mil. Kommunerna som tillsammans äger bolaget är: Ale, Göteborg, Härryda, Kungälv, Lerum, Mölndal och Partille.

Avloppsreningsverken i Rävlanda och Hällingsjö renar 460 000 respektive 35 000 kubikmeter spillvatten.

6 200 Härrydaabonnenter har kommunalt dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Det motsvarar 24 200 personer eller 75 procent av kommunens befolkning. Majoriteten på cirka 21 000 personer är anslutna till Ryaverket. Göteborg-Landvetter Flygplats är den största abonnenten.

Vanliga material i det allmänna ledningsnätet är järn, stål, betong och plast. I vattenledningar i fastigheter förekommer koppar, plast och stål. Hälften av kommunens VA-ledningar är lagda mellan 1950 och 1980, 5 procent före och resten efter 1980.

VATTENFÖRBRUKNING

En person förbrukar i genomsnitt cirka 150 liter per dygn eller 55 m³ per år. Ett normalhushåll förbrukar 150 m³ per år. Men förbrukningen varierar stort, mellan 70 och 250 m³ beroende på antal personer och vanor.

Förbrukningens fördelning i normalfall:

10	liter mat och dryck
25	liter toalettspolning
30	liter disk
25	liter tvätt
50	liter personlig hygien
10	liter per person för övrig användning
<hr/>	
150	liter per person och dygn

Varje år lagar kommunen ett antal vattenläckor och åtgärdar stopp i spillvattenledningar. De senaste åren har vi haft 32 läckor respektive 25 stopp i snitt per år. Vi informerar om stora vattenläckor och underhållsåtgärder på harryda.se. Vid mindre åtgärder får de berörda brev i brevlådan.

AVLOPPSVATTEN

Avloppsvatten är en samlad benämning på spillvatten, kylvatten, dagvatten och dräneringsvatten.

Spillvatten

Spillvatten är förorenat vatten från bad, disk, tvätt, toalett och matlagning, så kallat hushållsspillvatten. Ditt spillvatten går till reningsverk där spillvattnet först grovrensas från fasta partiklar. Därefter renas vattnet från näringsämnen som fosfor, kväve och syreförbrukande ämnen innan vattnet släpps ut i naturen till sjöar, älvar eller havet. I Sverige pågår försök att återföra allt slam till åkermark.

Dag- och dräneringsvatten

Dagvatten är ytligt avrinnande regn- och smältvatten. Dräneringsvatten är vatten som avleds genom dränering. Dag- och dräneringsvatten tas omhand enligt LOD, lokalt omhändertagande av dagvatten. Eller förs i ledningar till vattendrag, utan rening.

Ansvarsfördelning

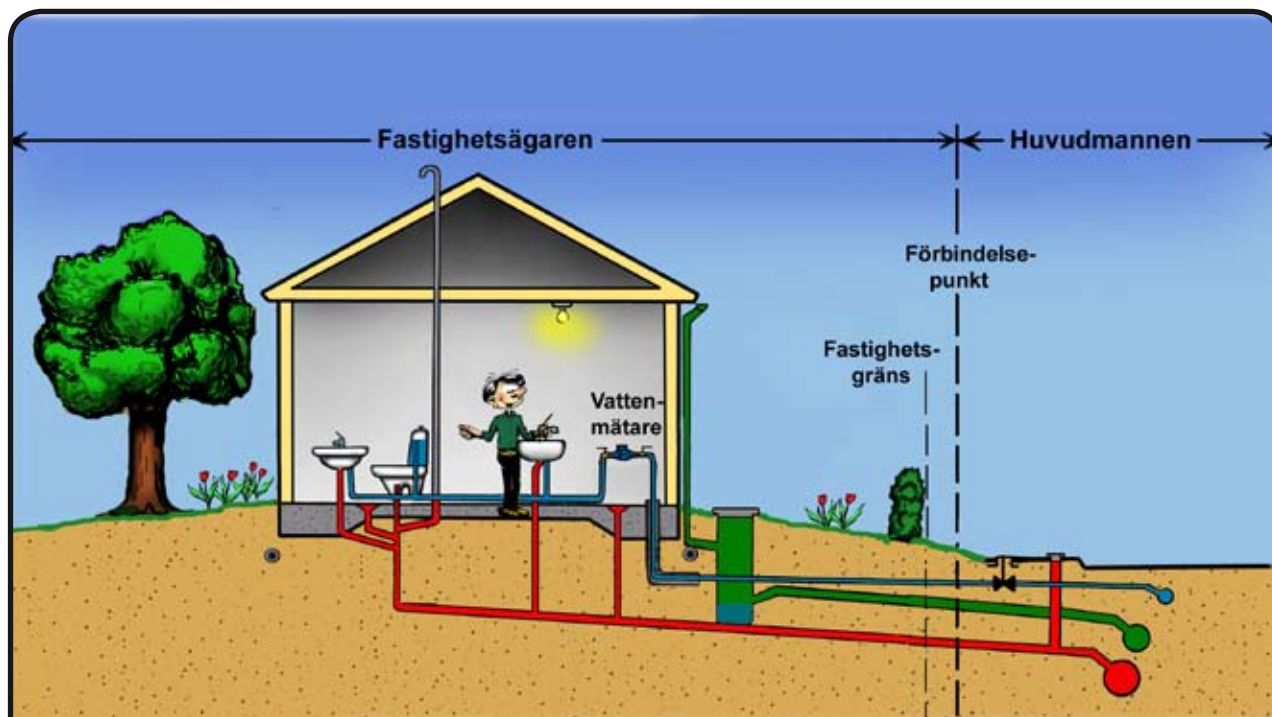
VA-VERKSAMHETENS ANSVAR

VA verksamheten ansvarar för produktion och distribution av dricksvatten samt bortledning och rening av avloppsvatten inom verksamhetsområdena för dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Alla ledningar, vattenverk, reningsverk och stationer som VA-verksamheten äger, kallas för den allmänna VA-anläggningen. I den allmänna VA-anläggningen ingår också servisledningar fram till förbindelsepunkter som VA-verksamheten har bestämt för varje fastighet. Kommunen är huvudman för verksamheten. Driften sköts av VA-verksamheten. VA-verksamheten finansierar sina tjänster genom att ta ut avgifter från dig som abonnent, alltså inga skattemedel. Innan en fastighet ansluts till den allmänna VA-anläggningen tas en anläggningsavgift ut (engångsavgift). Sedan debiteras en årlig bruksavgift uppdelad på fast och rörlig avgift. Fast avgift baseras på vattenmätarens storlek, hur många bostäder som försörjs och vilka kommunala nyttigheter som nyttjas: dricksvatten,

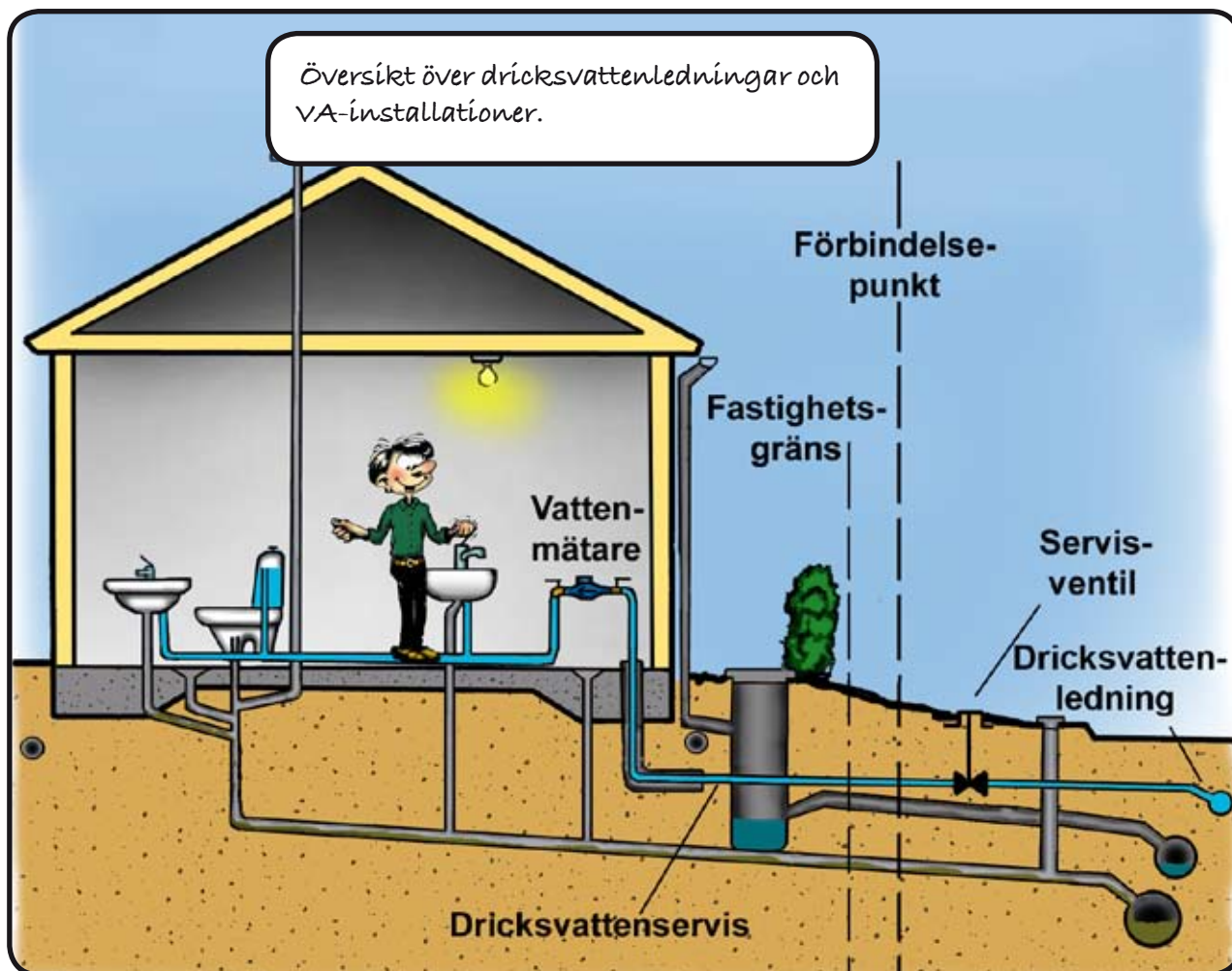

spillvatten och/eller dagvatten. Det motsvarar servicen att ha tillgång till vattentjänster 24 timmar om dygnet, alla dagar, hela året runt. Hög tillgänglighet men störningar kan förekomma. Rörlig avgift baseras på den mängd vatten som förbrukas.

VA-verksamheten har rätt att efterdebitera privatpersoner tre år tillbaka, i de fall avgiften har blivit felaktig. För juridiska personer som kommuner och företag gäller tio år.

Fördelning av ansvar mellan fastighetsägaren och VA-verksamheten (huvudmannen).

FASTIGHETSÄGARENS ANSVAR

Fastighetsägaren ansvarar för ledningar och andra VA-installationer innanför förbindelsepunkten. Ägaren ansvarar för allt installationsarbete, även sådant som inte kräver bygglov eller bygganmälan. Alla arbeten ska utföras så att det uppfyller kraven enligt Boverkets regler samt följer hänsynsregler i Miljöbalken. Alla installationer ska ses över och skötas regelbundet. Fastighetsägaren ska se till att ledningarnas läge inom fastigheten dokumenteras.

Vattenmätaren är den enda del av VA-installationen som tillhör VA-verksamheten, se sidan 111.

Förbindelsepunkten utgör gränsen mellan fastighetsägarens ansvarsområde och VA-verksamhetens. Förbindelsepunkten är den punkt där fastighetens servisledningar ansluts till VA-verksamhetens ledningsnät.

Fastighetsägaren är ansvarig för att alla avgifter betalas.

Fastighetsägaren ansvarar för att informera

eventuella hyresgäster och verksamheter om gällande regler i ABVA. Exempelvis vad man får släppa ut i spillvattnet och dagvattnet, att ägarbyte ska meddelas och att vattenförbrukningen rapporteras årligen, till VA-verksamheten.

Förbindelsepunkt: Förbindelsepunkten utgör gränsen mellan fastighetsägarens ansvarsområde och VA-verksamhetens. Förbindelsepunkten är den punkt där fastighetens servisledningar ansluts till VA-verksamhetens ledningsnät.

Servisledning: De ledningar som förbinder huset med kommunens huvudledningar.

VA-installation: Ledningar och VA-anordningar på fastighetens sida om förbindelsepunkten.

VA-anordning: Till exempel ventiler runt vattenmätare, backventil, dräneringsvattenpump, anordning för lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) och samlingsbrunnar.

Förbindelsepunkter

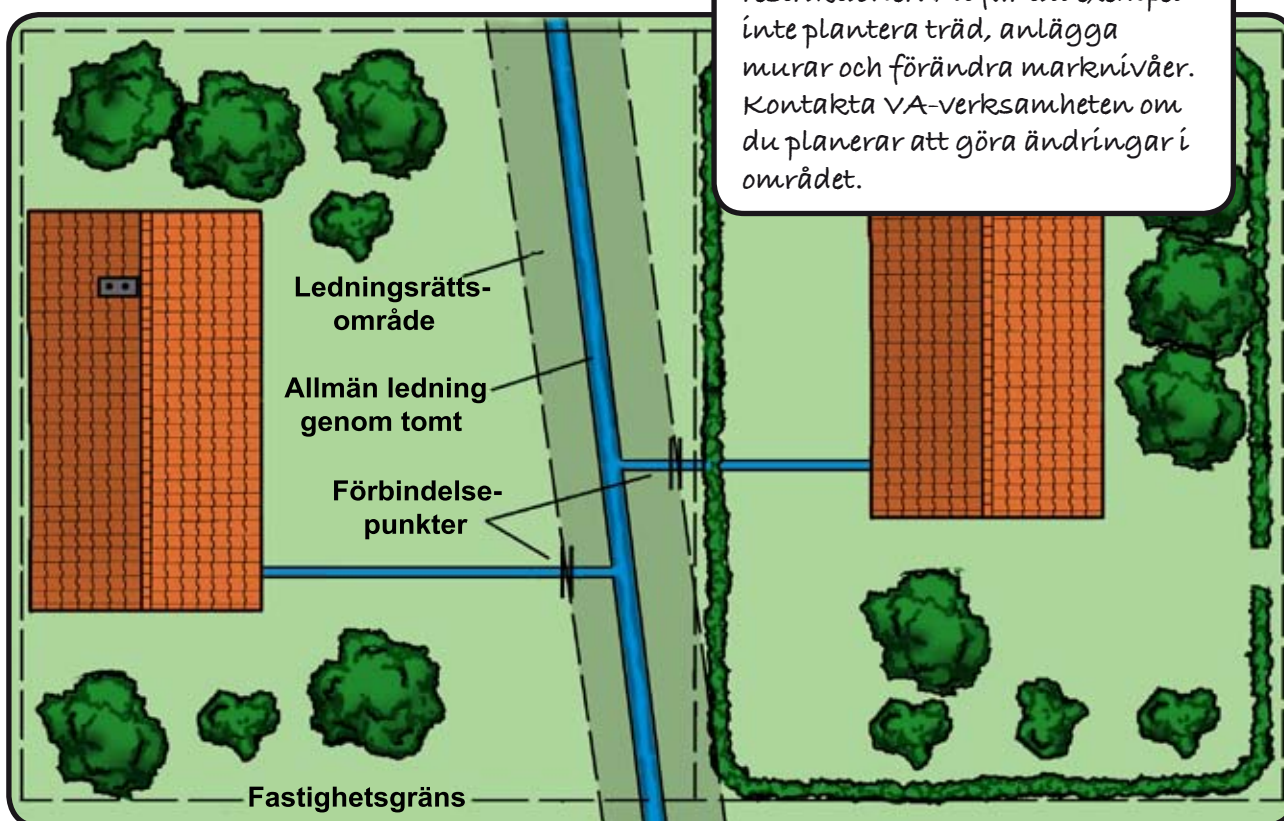
FÖRBINDELSEPUNKTENS LÄGE

Normalt ligger förbindelsepunkten cirka 0,5 meter utanför fastighetsgränsen (tomtgränsen) när fastigheten ligger vid en gata där det finns allmänna ledningar. Se bild till höger.

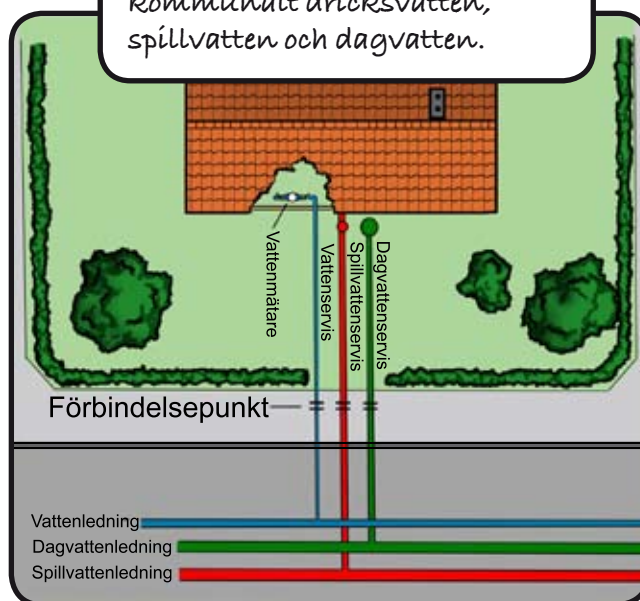
Om fastighetsägaren begär annat läge av förbindelsepunkt än det VA-verksamheten beslutat om och VA-verksamheten kan tillgodose detta, får fastighetsägaren betala eventuella merkostnader. Fastighetsägaren betalar även kostnaden för ändring eller borttagning av servisledning.

LEDNINGSRÄTT

När de allmänna ledningarna ligger i naturmark, ledningsrättsområde eller i u-område tillämpas andra regler för förbindelsepunktens läge. Ledningsrätt är en avtalad rättighet att lägga ner och underhålla ledningar på annans mark. Den tecknas oftast mellan kommun och privatperson. U-område är mark med allmänna underjordiska ledningar. Det framgår av detaljplan eller områdesbestämmelser på vilken mark eller i vilket område ledningarna ligger i. Se bild nedan.

Fastighet som är ansluten till kommunalt dricksvatten, spillvatten och dagvatten.

GEMENSAMMA FÖRBINDELSEPUNKTER

VA-verksamheten kan godkänna att flera fastigheter kopplas ihop och ansluter till det allmänna ledningsnätet via en förbindelsepunkt som är gemensam för fastigheterna. Berörda fastigheter måste först uppfylla juridiska villkor, exempelvis ingå i en samfällighetsförening.

Ledningsrättsområdet har restriktioner. Du får till exempel inte plantera träd, anlägga murar och förändra marknivåer. Kontakta VA-verksamheten om du planerar att göra ändringar i området.

Dricksvatten

VATTENKVALITETEN ÄR HÖG OCH JÄMN

Dricksvattnet från kommunens vattenverk håller mycket hög och jämn kvalitet. Vattnet uppfyller med bred marginal de kvalitetskrav som Livsmedelsverket ställer på dricksvatten för hushållsändamål. Vattenkvaliteten kontrolleras dagligen vid vattenverken.

Dessutom sänds flera vattenprov per månad, både från vattenverk, ledningsnät och hemma hos abonnenter, in för analys vid ackrediterat laboratorium. Proverna tas enligt ett kontrollprogram godkänt av tillsynsmyndigheten.

Observera att det är endast kallvatten som räknas som livsmedel, inte varmvatten. Använd inte varmvatten till matlagning på grund av ökad risk för bakterier och kopparhalt om du har kopparrör. Ta för vana att alltid spola ur vattnet som stått i ledningen över natten eller när du varit bortrest. VA-verksamheten garanterar inte ett visst tryck men i praktiken är trycket på 2 – 7 kg/cm². Läs mer om vattenkvalitet på harryda.se under bygga och bo.

DOSERING AV TVÄTT- OCH DISKMEDEL

Doseringsmängden av tvätt- och diskmedel är beroende av vattnets hårdhet och pH. Mycket hårt vatten kräver hög dosering, men för ett mjukt vatten räcker det med låg dosering. Vattnet som

Vi har mjukt vatten i vår kommun – Använd låg dos av tvätt- och diskmedel!

levereras från kommunens vattenverk är mjukt därför räcker det med låg dosering av tvätt- och diskmedel. Vattnets hårdhet anges i tyska hårdhetsgrader och är cirka 3 – 4 °dH. Det mjuka vattnet medför också att salt för avhärdning inte behövs till diskmaskin eller kaffebryggare. Information om doseringsmängder finns på tvätt- och diskmedelsförpackningar. Vattnets pH är cirka 8.

PROBLEM MED DRICKSVATTEN

Någon enstaka gång kan problem med missfärgat vatten förekomma på ledningsnätet. Det är mycket sällan hälsofarligt och oftast lokalt. Kontakta VA-verksamheten om du har problem med vattnet, vi kan behöva åtgärda något.

Gråvitt vatten

Vid vissa tillfällen kan vattnet innehålla små luftbubblor som gör att vattnet ser gråvitt ut. Spola vattnet så försvinner luftbubblorna snabbt och vattnet blir klart.

Ta för vana att alltid spola ur vattnet som stått i ledningen över natten eller när du varit bortrest.

Brunt vatten

Eftersom en del vattenledningar är av järn bildas med tiden rost i ledningarna. I samband med driftstörningar på ledningsnätet eller i fastigheter, exempelvis vattenläckor och uttag av vatten vid släckning av brand, ökar vattenhastigheten i ledningarna och rost kan lossna och missfärga vattnet. Spola vattnet tills det är klart, spola länge. Järnhaltigt vatten är inte skadligt för hälsan men kan ge småbarn och känsliga personer diarré. Järnhaltigt vatten kan missfärga porslin och ljus tvätt.

Dålig lukt eller smak

Vid problem med dålig lukt eller smak ska vattnet spolats tills det känns kallt eller tills lukten och/eller smaken försvinner.

Dricksvatten ska inte smaka eller lukta någonting!

MÅNGA DROPPAR SMÅ ...

Tycker du att vattenräkningen är ovanligt hög? Det kan bero på läckande kranar eller rinnande toaletter. Titta på det lilla cen-

trumhjulet i vattenmätaren. Är alla kranar stängda ska hjulet stå still. Eller läs av när inget förbrukat vatten på flera timmar, exempelvis på kvällen och morgonen, skillnad kan innebära en läcka. Det som bara är några droppar då och då blir med tiden stora och dyra vattenmängder.

För att illustrera vilka mängder en liten oansenlig läcka kan förorsaka, har vi gjort denna uträkning. Ett hushåll förbrukar i snitt 150 kubikmeter per år.

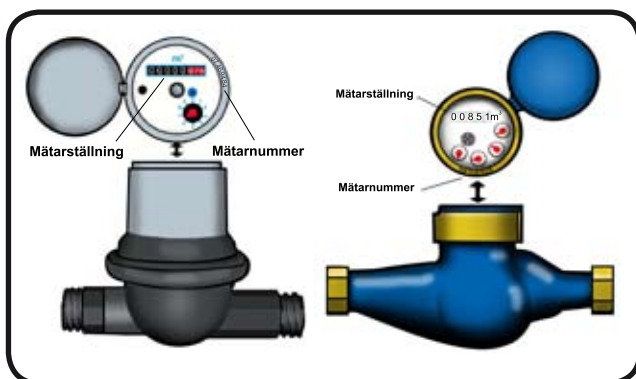
Läckans storlek om hålets storlek motsvarar diametern på en:

	Liter/min	m ³ /tim	m ³ /dygn	m ³ /år	
 Penna	60	3,6	86	31 500	 Badkarstappning
 Tändsticka	6	0,36	8,6	3 150	 Disksköljning
 Synål	0,6	0,036	0,86	315	 Tunn stråle
 Sytråd			0,08	31	 Tät droppning

VATTENMÄTNING

Eftersom VA-verksamhetens kostnader ska täckas av avgifter finns vattenmätare monterade på fastighetens inkommande ledning. Vattenmätaren ägs av VA-verksamheten som sköter service av vattenmätarna och byter ut dem regelbundet. För en villa byts vattenmätaren enligt Swedacs föreskrifter, i praktiken blir det cirka vart tionde år. Du får besked per brev när det är dags för byte. För att VA-verksamhetens personal ska komma åt vattenmätaren måste fastighetsägaren lämna fritt tillträde till mätarplatsen. Mätarplatsen och dess armatur, till exempel ventiler, ska skötas och underhållas av fastighetsägaren. Det innebär exempelvis att skydda mätaren mot frost. Ibland behöver ventiler före och efter vattenmätaren bytas. Fastighetsägaren ska då anlita och bekosta en VVS-montör.

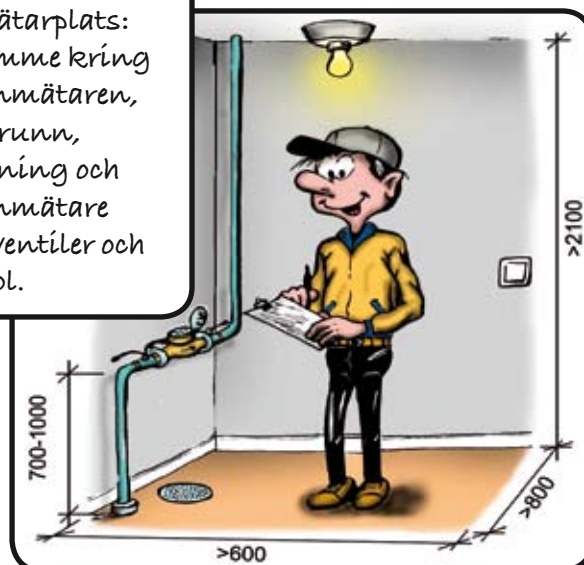
Det är endast VA-verksamhetens personal som får byta eller demontera vattenmätaren och manövrera servisventilen i gatan.

AVLÄSNING AV VATTENMÄTAREN

För att fakturera kunderna efter så korrekt förbrukning som möjligt behövs en avläsning av vattenmätaren. Avläsning ska ske minst en gång per år. Självavläsningskort skickas ut under hösten till de cirka 6 200 abonnenter som har kommunalt dricksvatten. Korten skickas till fastighetsägaren eftersom det är ägarens ansvar att mätarställningen lämnas. Mätarställningen går att meddela via svarsavi eller internet. Nya mätare har tre röda decimaler, läs inte av dessa. Gamla mätare visar

Godkänd vattenmätarplats:
utrymme kring vattenmätaren,
golvbrunn,
belysning och vattenmätare med ventiler och konsol.

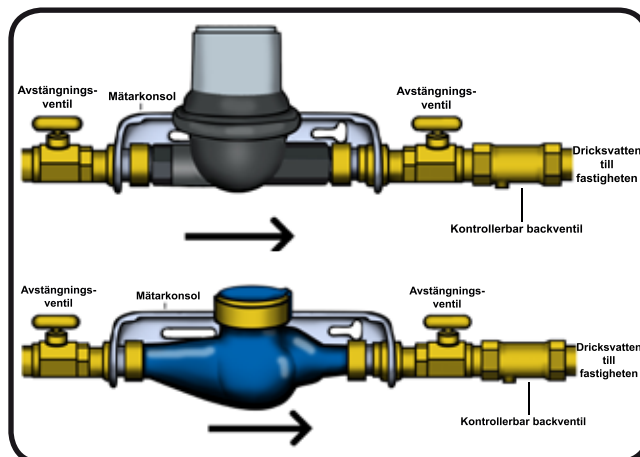
hela m³. Lämnas inte avläsning uppskattas förbrukningen av VA-verksamheten.

Ha som vana att stämma av vattenmätarens ställning med uppskattad förbrukning, när du får din räkning, fyra gånger per år. Ändras förbrukningen t ex på grund av ändrat antal personer i hushållet, går det bra att när som helst meddela VA-verksamheten för justering av årsförbrukningen. Stor förbrukning kan tyda på vattenläckage, exempelvis en rinnande toalett.

PLACERING OCH INSTALLATION AV VATTENMÄTARE

Vattenförbrukningen fastställs genom mätning om inte VA-verksamheten bestämmer annat. Innan du tappar vatten från nätet, måste du ha en mätare inkopplad permanent.

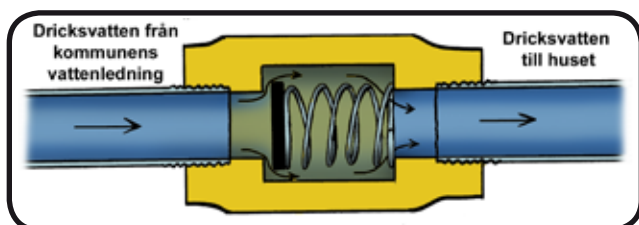
Mätarens plats ska godkännas av VA-verksamheten. Vattenmätaren ska placeras så att den är lätt åtkomlig för avläsning, byte och

reparation. Det ska finnas belysning, golvbrunn och mätarkonsoler. Mätaren ska vara skyddad mot frost och olämplig uppvärmning. Den får heller inte placeras så att den tynger och därigenom skadar ledningen. Se punkt 18 ABVA. Vattenmätaren ska helst sättas upp i uppvärmt utrymme.

ÅTERSTRÖMNINGSSKYDD

Alla fastighetsägare är skyldiga att ha återströmningsskydd på inkommande vattenledning, se bild på sidan nedan. Syftet med återströmningsskydd är att förhindra att dricksvattnet kan förorenas genom återströmning. Har du swimmingpool eller en verksamhet

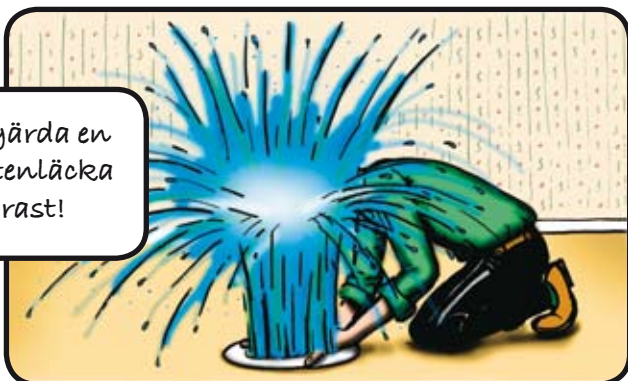

krävs annan klass på återströmningsskyddet, se standarden SS-EN 1717. Är du osäker om återströmningsskydd är installerat kontakta en VVS-montör. Återströmningsskydd ska vara monterade i alla hus. Vid byten av vattenmätare i äldre småhus sätter kommunen in en enkel backventil om sådan saknas och om det finns möjlighet.

VATTENLÄCKOR I FASTIGHETEN

En läcka kan uppstå på servisledningen för vatten utan förvarning. Om vattnet rinner ut i marken, är läckan ofta svår att upptäcka och om läckan är belägen före vattenmätaren, registreras heller inte någon ökning i förbrukningen. Gör det därför till en vana att

Åtgärda en vattenläcka snarast!

inte bara titta på mätaren utan också lyssna på den! Susar det vid mätaren, trots att kranar i huset är stängda, så läcker ledningen. Alla läckor ska repareras snarast. Annars riskerar du att drabbas av en vattenskada samt att VA-verksamheten stänger av vattnet och debiterar en extra avgift.

Fel på VA-installationer

Fastighetsägaren har ansvaret att åtgärda fel på fastighetens VA-installation. Är det oklart om felet på servisledningen finns på fastighetens del eller på den allmänna delen av servisledningen, undersöker VA-verksamheten på vilken del av servisledningen felet finns. Visar det sig att felet finns på den allmänna delen, står VA-verksamheten för skälig del av undersökningskostnaderna. Å andra sidan ska fastighetsägaren betala skälig del av VA-verksamhetens utredningskostnader om det skulle visa sig att felet är beläget på fastighetens del av servisledningen.

VA-verksamheten har rätt att undersöka dina VA-ledningar, installationer och dess användning inom en fastighet, 41 § Vattentjänstlagen.

FÖREBYGGANDE AV FROSTSKADOR

Vid stark och långvarig kyla finns risk att vattnet fryser i ledningar och vattenmätare. Det är särskilt stor risk i uppvärmda utrymmen och i ledningar som ligger grunt. Du bör därför se till att vattentemperaturen i vattenledningen inte tillåts sjunka under nollstrecket. Otäta dörrar och öppen ventilation bör ses över.

Vid akut frysrisk kan frysning förhindras genom att låta en tappkran tillfälligt stå något öppen så att det blir ett svagt, men jämnt flöde i ledningen. Kranen måste förstås hållas under uppsikt så att det inte blir översvämning. Om mätaren placeras så att den fryser får fastighetsägaren själv bekosta en ny mätare.

Avloppsvatten

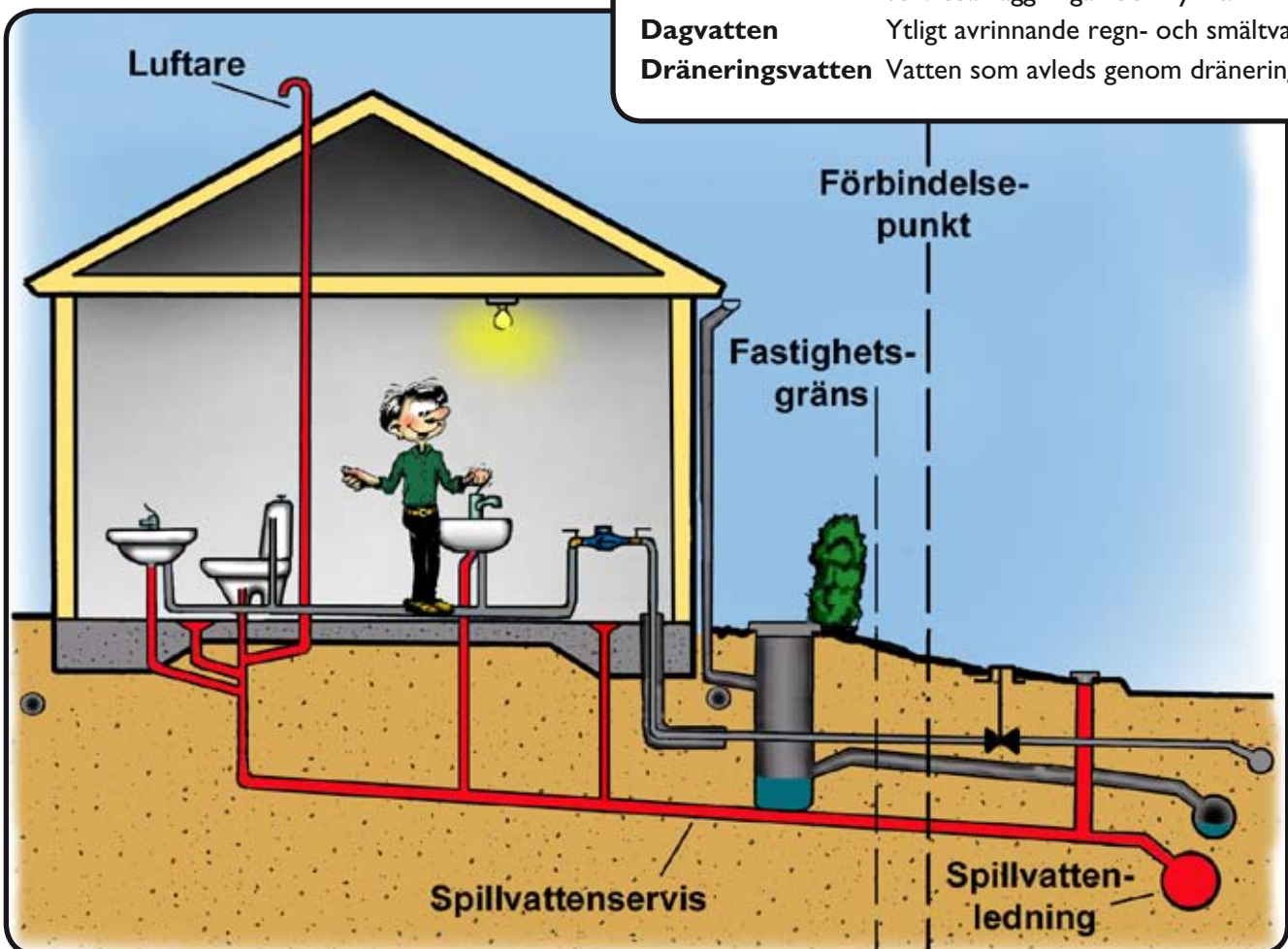
Avloppsvatten är en samlad benämning på spillvatten, kylvatten, dagvatten och dräneringsvatten. När avloppsreningsverk började byggas i mitten av 1900-talet, renades avloppsvattnet för att minska smittspridning av sjukdomar. Sedan togs avloppsvattnets miljöpåverkan på allvar och många reningsverk byggdes. Reningen är dels för att ta bort organiskt material med farliga bakterier, dels skräp samt näringsämnen fosfor och kväve. Det reade vattnet går sedan ut i Storån för Rävlanda och Hällingsjö. Från Mölnlycke, Landvetter och Härryda sker reningen i Ryaverket. Därifrån släpps vattnet ut i Göta älv.

SPILLVATTEN, DAGVATTEN OCH DRÄNERINGSVATTEN

Spillvattenledningen tar emot spillvatten från till exempel bostäder, skolor och sjukhus. Dagvattenledningen tar emot regnvat-

ten och smältvatten från exempelvis tak, gårdar och gator liksom dräneringsvatten från husgrunder. Det här systemet med skilda ledningar för spillvatten respektive dag- och dräneringsvatten kallas duplikatsystem.

I äldre områden kan det förekomma att spill-, dag- och dräneringsvatten avleds i samma ledning, vilket inte är tillåtet och kallas då kombinerat system. Avsikten med det separerade systemet, duplikatsystem, är att minska belastningen på reningsverken och förhindra översvämningar i fastigheter. I samband med att befintligt ledningsnät förnyas byggs separata ledningar för dag- och dräneringsvatten respektive spillvatten ut även i äldre områden. I områden som byggs efter år 2001 byggs i princip inga ledningar för dagvatten utan Lokalt Omhändertagande av Dagvatten, LOD, tillämpas.

Avloppsvatten	Samlingsnamn för nedanstående.
Spillvatten	Förorenat vatten från hushåll, industrier, serviceanläggningar och dylikt.
Dagvatten	Ytligt avrinnande regn- och smältvatten.
Dräneringsvatten	Vatten som avleds genom dränering.

Spillvatten

Eftersom reningsverket är byggt för att ta emot och rena spillvatten från hushåll får endast vatten från bad, disk, tvätt, toalett och matlagning, släppas ut i spillvattennätet. Om andra ämnen eller fasta föremål spolade ned i spillvattennätet, äventyras ledningsnätets och reningsverkets funktion. Dessutom kan slammet från reningsverket bli oanvändbart som jordförbättringsmedel. Se punkt 22-29 ABVA.

Köksavfallskvärg är inte tillåtet. Ledningsnätet och reningsverken är inte byggt för att transportera bort och behandla matavfall i reningsverken.

Endast det som har passerat kroppen samt toalettpapper får slängas i toaletten.

TÄNK PÅ ATT SORTERA DITT HUSHÅLLSAV FALL

Spola inte ned fasta föremål i avloppet. Skaffa sophink i badrummet och använd den istället.

Torka först bort överblivet stekfett ur stekpannan med hushållspapper och lägg i komposten eller bland hushållssoporna. Diska sedan stekpannan. När du gör detta förebygger du att fett stelnar och bildar en propp i din avloppsledning.

Soptunna

- tops, plåster
- underkläder
- nylonstrumpor
- plastpåsar
- kattsand
- stekfett, (till eventuell kompost)
- råa ägg (till eventuell kompost)
- syreförbrukande ämnen

Apoteket

Överblivna läkemedel ska lämnas till apoteket.

Miljöstation eller återvinningscentral

Exempel på farligt avfall:

- Olja, bensin och diesel
- Lösningssmedel t ex lacknaffa, aceton
- Färg- och lackrester, även rester av konstnärsfärger och vattenbaserade färger
- Lim
- Starkt surt eller alkaliskt avfall som syror eller lut
- Bekämpningsmedel
- Tungmetaller som kvicksilver, kadmium och bly
- Avfall som innehåller andra slags tungmetaller i höga koncentrationer.
- Fotokemikalier

Det är viktigt att alla hjälper till att sortera för att undvika sämre rening, extra arbete eller sådant som kan skada naturen. Ledningssystemets livslängd kan förlängas och därmed motverka höjda VA-avgifter.

Tips! Var uppmärksam om det blir svårt att spola i toaletten. Det kan innebära att det är stopp i ledningen.

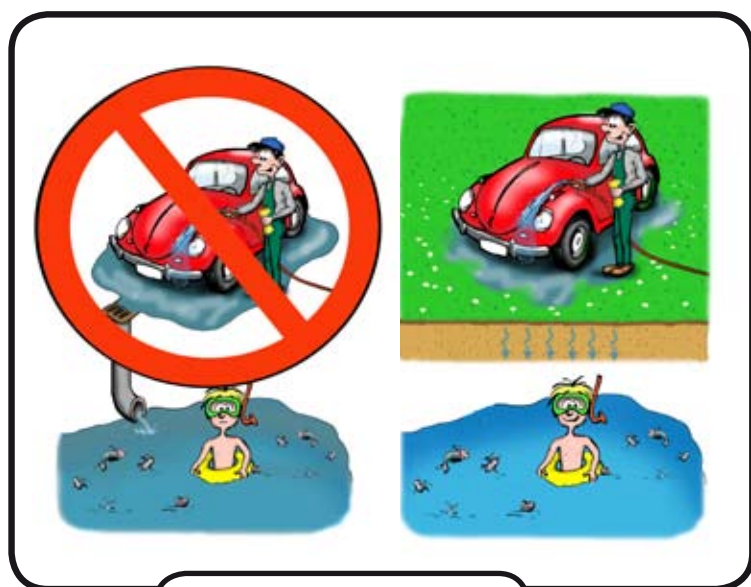
Hushållskemikalier

Dosera lagom med hushållskemikalier inklusive tvätt- och diskmedel. Mer tvättmedel gör inte kläderna renare, utan ger tvärtom sämre tvätteffekt.

Dessutom sköljs inte det extra medlet ur kläderna vilket ger ökad risk för hudbesvär och allergier. Använd miljömärkta hushållskemikalier.

Biltvätt

När du ska tvätta din bil, kan du göra det där tvättvattnet kan infiltrera, till exempel på grusad plan eller gräsmatta. Tvätta inte bilen på gatan eller ytor där vattnet rinner orenat via dagvattenbrunnar till vattendrag. I annat fall, tvätta i en biltvättanläggning.

Bilens tvättvatten blir barnens badvatten

Tryckavloppssystem

En allmän avloppsanläggning utförs normalt så att fastigheterna kan ansluta sina servisledningar och nyttja anläggningen utan att det krävs särskilda anordningar för fastigheten. Detta är dock inte alltid möjligt. Topografiska förhållanden kan exempelvis göra det omöjligt att avleda spillvatten med självfall till den allmänna anläggningen. Då krävs att pumpar installeras för att anläggningen ska kunna nyttjas på avsett vis.

Ett LTA-system (Lätt Tryck Avlopp) består av små pumpenheter, ofta en per fastighet, som i de flesta fall placeras inne på fastigheten i anslutning till den bebyggelse som ska betjänas av systemet.

Fastighetsägaren svarar för pumpenheten och bekostar elförsörjning för drift av pumpenheten och uppvärmning av servisledningarna fram till förbindelsepunkten.

Spill- och dagvatten från annat än hushåll

För industrier och restauranger finns särskilda regler om vad som får släppas till kommunalt spill- och dagvatten. Se punkt 2.2 ABVA. Kontakta VA-verksamheten.

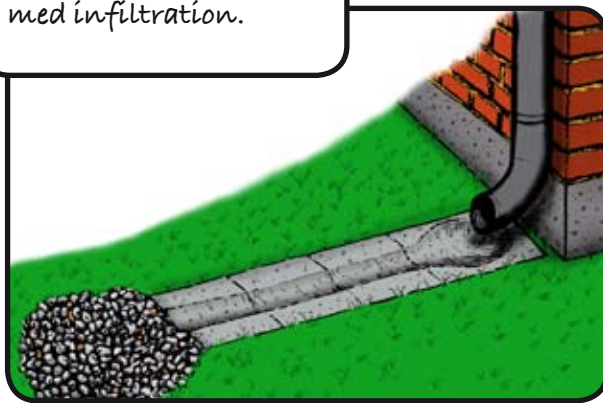
Bensin-, olje- och fettavskiljare samt sand- och slamfång i gårdsbrunnar och liknande ska tillses regelbundet och tömmas så ofta, att de alltid fungerar som avsett. Se VA-verksamhetens anvisningar.

Slam från exempelvis bergvärmeborrning, så kallat kax, får inte tillföras brunnar, ledningssystem eller diken.

DAGVATTEN

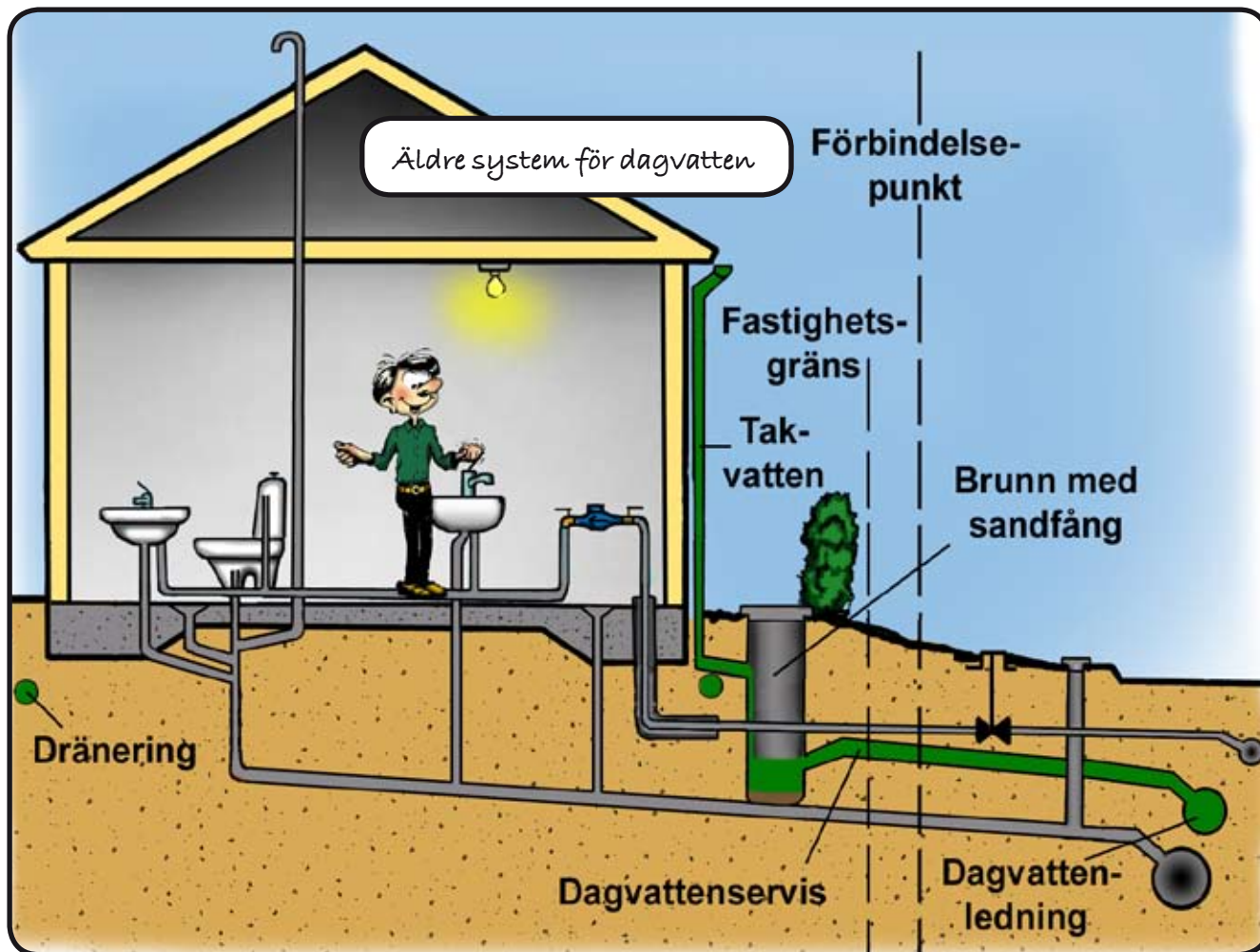
Dagvatten är regn- och smältvatten från hårdgjorda ytor som hustak, garageuppfarter och parkeringsplatser. Även gatans ytvatten samlas upp via gatubrunnar till dagvattennätet. Dagvatten leds ut till närmaste vattendrag utan rening.

Exempel på utkastare med infiltration.

Dagvattenpolicy

Härryda kommun har en policy för dagvatten. Policyn säger att dagvatten ska infiltreras i marken inom den egna tomten samt fördröjas och renas. Påverkan på vattendrag minskar då. Dessutom minskar risken för att grundvattennivån sänks.

LOD - Lokalt Omhändertagande av Dagvatten

Vid ny- och ombyggnad av fastighetens servisledningar ska LOD tillämpas. LOD står för Lokalt Omhändertagande av Dagvatten. LOD beskrivs i detaljplanen för ditt område.

Den enklaste LOD-anläggningen är ett stuprör med utkastare över en gräsmatta som lutar från huset. En annan lösning är att vatten från stuprör leds till en grus- eller sandbädd på tomten.

Fastighetsägarens ansvar

Dagvatten och dräneringsvatten ska fördröjas och infiltreras inom den egna tomten. Dagvattenservis ska anslutas till anvisat område via makadamlager. Du som fastighetsägaren bekostar och ansvarar för att LOD-anläggningen är rätt dimensionerad och underhålls. Genom att rensa dina hängrännor minskar du risken för att anläggningen sätter igen och funktionen försämras.

ÖVERSVÄMNING I FASTIGHET

Det finns flera orsaker till att en fastighet drabbas av översvämning: det regnar in, yt- eller dräneringsvatten förs mot husgrunden och tränger in genom källarväggar; stopp i spill- eller överbelastad dagvattenledning medför att vatten tränger in genom avloppsanordningar m m.

Kommunens huvudledningar är dimensionerade för bästa flödeskapacitet i förhållande till antalet anslutna fastigheter. Trots detta kan problem med uppdämning i ledningar och översvämning i exempelvis källare, ske i samband med extrema regn och hastig snösmältning.

Försäkringar täcker sällan alla de skador som kan drabba fastigheten när det blir översvämning. Kommunen är ansvarig endast om den har begått något fel eller inte fullgjort sina skyldigheter.

Vid separerat ledningssystem orsakas en översvämning vanligen av stopp i fastig-

Dags att se över om VA-ledningarna är rätt kopplade.

hetens spillvattenservis eller av stopp i kommunens spillvattenledning. En annan orsak kan vara att spill- och dagvattenledningar är felkopplade inom fastigheten.

Om stuprör är felkopplade, det vill säga anslutna till fastighetens spillvattensystem, innebär det att ledningen blir överbelastad. Ledningen är dimensionerad att ta hand om spillvatten. Om spillvattenledningen överbelastas finns det risk för att regnvattenblandat spillvatten tränger upp i fastigheter och medför stora skador. Att ha dagvatten kopplad på spillvattenledningen är förbjudet, men det förekommer. Felkopplingen innebär att man är medskyldig till eventuella översvämningar.

Källare

I källartrappor eller garagedrifter finns golvbrunnar, så kallade spygatter, som ska vara kopplade till dagvattenledning som inte kan däckas. Spygatter som felaktigt ligger för lågt kan orsaka översvämning. Vid kraftiga regn klarar dagvattenledningen i gatan inte av att transportera bort allt regnvatten, vilket innebär att gatan svämmas över. Om golvbrunnen är lägre placerad än gatans nivå tränger vatten upp ur golvbrunnen med risk för översvämning i källare och garage. Det är detta som på nybyggnadskartan beskrivs som "dämningshöjd i dagvattennätet", den nivå som regnvattnet i kommunens dagvattenledning får stiga till.

Tänk på att källartrappor ska ha en kant som hindrar dagvatten från att rinna ner från kringliggande mark. Begränsa också mängden vatten som rinner i garagedriften genom att ha så liten hårdgjord yta som möjligt ansluten hit.

I källare och lågt liggande lokaler kan golvbrunnar innebära risker. Vatten kan också tränga upp ur toalettstolen och andra avlopp där felaktiga inkopplingar av dagvatten har skett.

HUR FÖREBYGGER DU ÖVERSVÄMNINGSSKADOR

För att förhindra översvämning på grund av ytvatten ska marken, de närmaste metrarna kring huset luta från huset. Det bör finnas tak över källartrappor och dräneringen ska fungera tillfredsställande.

Se därför till att värdefulla och känsliga varor inte förvaras i källare som har golvbrunn. Om inget annat kan göras så placera åtminstone sakerna högt upp. Ju högre upp, desto mindre risk är det för vattenskadorna.

Det är viktigt att du som fastighetsägare, har kännedom om hur fastighetens egen VA-anläggning fungerar. Samlings- och inspektionsbrunnar på tomten ska vara synliga eller märkta så att de lätt går att finna för service. Se över dina ledningar för dricksvatten, spillvatten och dagvatten vid en eventuell omläggning av dränering runt huset eller för borrning av bergvärme.

Vid nybyggnation ska husets höjd i förhållande till omgivande mark anpassas så att extra anordningar inte krävs för att förebygga översvämningar. Dräneringsledningar under angiven lägsta dämningshöjd för dagvattenledningarna i gatan ska anslutas genom pumpning.

VAD GÖR DU OM DET BLIR ÖVERSVÄMNING

Som fastighetsägare bör du vidta en del åtgärder för att minska skadeverkningarna om vatten börjar tränga upp ur golvbrunnarna vid exempelvis häftiga regn eller hastig snösmältning:

1. **Täck golvbrunnarna med något tätande och ställ på ett tungt föremål. Stäng eventuella ventiler på avloppsledningen.**
2. **Bryt elströmmen om det finns risk för kortslutning.**
3. **Flytta undan föremål som kan skadas av vattnet.**
4. **Kontakta VA-verksamheten snarast.**
5. **Kontakta ditt försäkringsbolag.**
6. **Dokumentera eventuella skador genom att t ex fotografera.**
7. **Tänk på hygien efter kontakt med inströmmande vatten, tvätta händerna!**

Rädda det som räddas kan, minimera skadorna och kontakta ditt försäkringsbolag.

Anslutningsfrågor

ALLMÄNT VID NY-, OM- OCH TILLBYGGNAD

Nyanläggning eller omläggning av VA-installation inom fastighet kräver bygglov eller bygganmälan. Installationer ska utföras enligt bestämmelser i boverkets byggregler, BBR. Råd och upplysningar lämnas av Bygglovsenheten.

Ansökan om VA-anlutning gör du på särskild blankett som skickas till Vatten- och avfallsverksamheten.

Anmälan om besiktning av omlagda ledningar ska göras till VA-verksamheten i god tid innan återfyllning av schakt.

FÖRUTSÄTTNINGAR

En förutsättning för att få ansluta sig är att fastigheten ingår i verksamhetsområdena för dricksvatten, spillvatten eller dagvatten. Verksamhetsområde fastställs av kommunfullmäktige. Efter beviljad ansökan ska anläggningsavgiften betalas, inkoppling utföras, förbindelsepunkten besiktigas, uppställning av vattenmätare och återströmningsskydd ske innan vatten får uttas. Byggvatten för enstaka småhus är gratis. Se checklistan på s 20.

Anläggningsavgift och bruksavgift för dagvatten kan komma att tas ut även om förbindelsepunkt inte har upprättats. Det förut-

sätter av det finns behov av bortledning, kommunen har ordnat avledning samt informerat om detta.

REGLER FÖR ANSLUTNING

Vid ny- och ombyggnad ska fastigheten om möjligt läggas på sådan nivå att det blir betryggande självfall mot ledningar i gata. Spillvatten ska ha egen servis. I områden med utbyggda dagvattenledningar ska dagvatten ha en egen servis och fördröjningsmagasin, annars ska LOD tillämpas. Kallvattenledning ska ligga en bit från varmvattenledning eller värmeledning, isolera kallvattenledning.

En särskild kontrollplan för VA-anlutning ska fastställas vid byggsamråd. Anlutning kräver bygglov eller bygganmälan. Va-installation inom fastigheten redovisas till VA-verksamheten i samband med byggsamrådet.

I radhus, kedjehus eller motsvarande fastigheter ska varje lägenhet/bostad förses med servis- eller avstängningsventil som kan stängas utanför lägenheten/bostaden.

Dricksvattenledning

Dricksvattenledning för en villa har normalt dimension 32 mm, och ska anläggas frostfritt, normalt cirka 1,5 meters djup från marknivån.

Spillvattenledning

Normalt används ledningsdimensionen 110 mm för en villa och 160 mm för en större fastighet. Spillvatteninstallation med självfall får inte anslutas under den angivna dämmningsnivån för spillvatten. Ungefärlig nivå anges på nybyggnadskartan och exakt nivå och läge på förbindelsepunktskartan. Vid anlutning under denna nivå måste spillvatteninstallationen anslutas via särskild pump.

Dagvattenledning

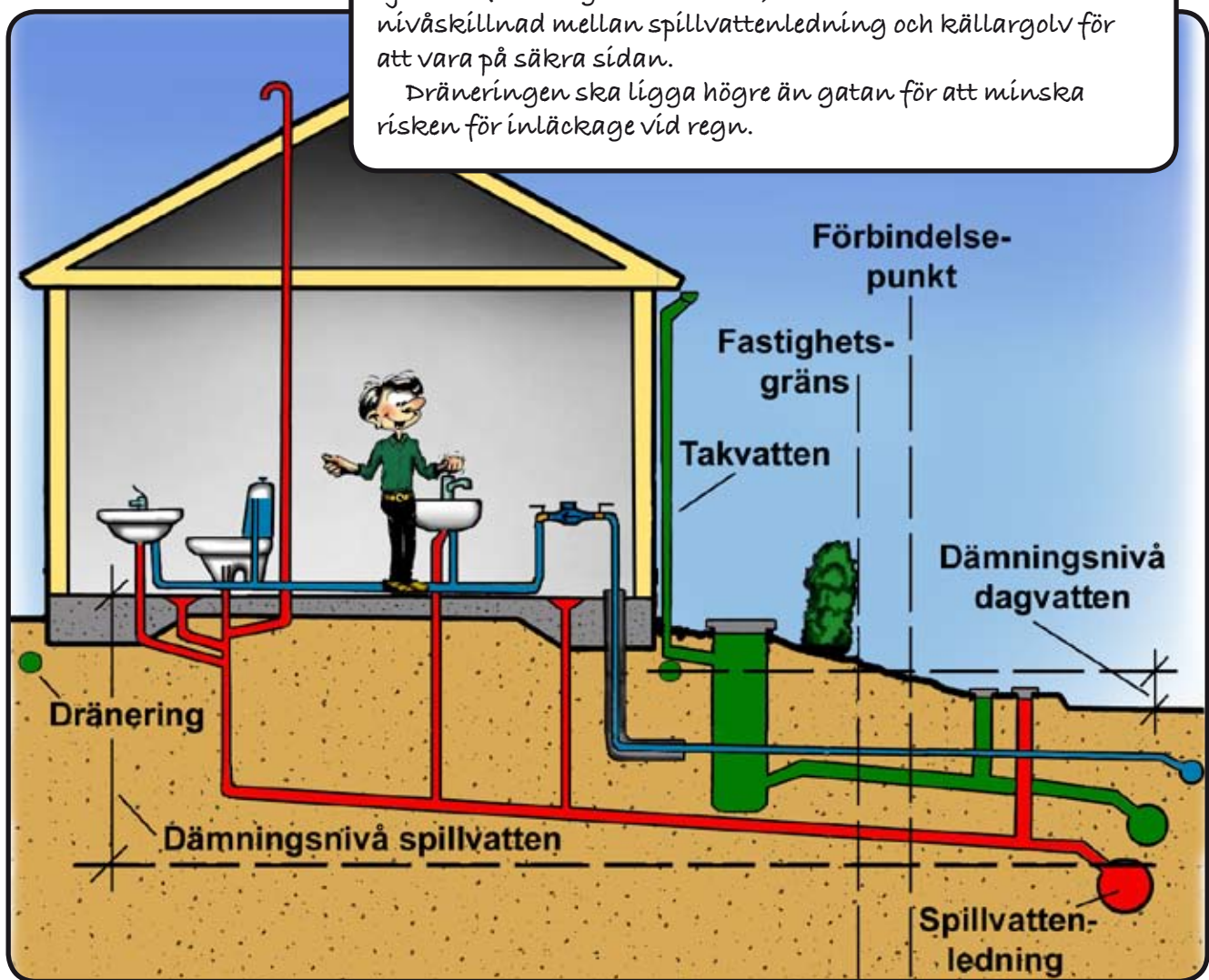
Dagvatten ska fördröjas och infiltreras inom den egna fastigheten. Dagvattenservis ska anslutas till anvisad punkt eller område via makadamlager. Lokalt omhändertagande av dagvatten ska tillämpas enligt kommunens dagvattenpolicy. LOD beskrivs i detaljplanen för ditt område.

Dräneringsledning

Dränering ska anslutas enligt LOD.

Spillvattenledningen får aldrig gå mer än full d v s till hjässan (ledningens innertak). Man ska alltid sätta en nivåskillnad mellan spillvattenledning och källargolv för att vara på säkra sidan.

Dräneringen ska ligga högre än gatan för att minska risken för inläckage vid regn.

DÄMNINGSNIVÅER

Dämmningsnivån

Dämning innebär att en ledning går full och att vattnet kan stiga i anslutande ledningar. Dämmningsnivå är den nivå spillvatten eller dagvatten högst kan vara under extrema förutsättningar utan att riskera översvämningar.

Spillvattenledning

Om VA-verksamheten inte anger annat ligger dämmningsnivån 0,75 meter över spillvattenledningens inre hjässan (innertak) där servisledningen möter huvudledningen.

Dagvattenledning

För dagvattenledning ska dämmningsnivån maximalt vara 0,1 meter över gatunivån.

INKOPPLING AV SERVISLEDNINGAR TILL BOSTÄDER

Endast VA-verksamhetens personal får göra avsättning för servisledningar, samt öppna och stänga servisventiler.

Checklista

- 1. VA-ansökan lämnas in till VA-verksamheten.
- 2. VA-ansökan behandlas. Besked om anläggningsavgift lämnas till sökande.
- 3. Förbindelsepunkt upprättas och meddelas.
- 4. Anläggningsavgiften betalas.
- 5. Inkoppling utförs av byggherren.
- 6. Besiktning av förbindelsepunkt utförs och godkänns av kommunens personal. Om besiktning inte sker står fastighetsägaren för uppschaktning i området runt förbindelsepunkten samt åtgärdande av eventuella fel i framtiden.
- 7. Återströmningsskydd installeras.
- 8. Vattenmätarplatsen är byggd och mätkonsol finns. Kontakta kommunen för besiktning och uppsättning av vattenmätare i samband med inflyttning.
- 9. Vattenmätarplatsen besiktigas och vattenmätare sätts upp av kommunens personal. Vatten får inte uttas från det allmänna dricksvattenledningsnätet innan mätare installerats.
- 10. Fastighetsägaren ansvarar för att VA-ledningar inom tomten ritas på karta, och inlämnas till bygglovskontoret.

Klart!

Du som är ansluten till kommunalt vatten får inte ha egen vattenbrunn fysiskt ihopkopplat med kommunalt vatten. Det räcker inte med avstängningsventiler.

Vattenmätare ska installeras i samband med inflyttning.

Du ska hålla koll på dina ledningar, men VA-verksamheten har rätt att inspektera fastighetens VA-installation.

AVSTÄNGNING AV VATTENLEVERANS ELLER PLOMBERING AV SPILLVATTENLEDNING

Avstängning av vatten kan ske vid utebliven betalning. Avstängning kan även ske om fastighetsägaren inte följer ABVA och åtgärdar brister efter uppmaning. Till exempel om vatten från egen brunn är ihopkopplat med den allmänna dricksvattenanläggningen. Finns inte kommunalt vatten kopplat till fastigheten kan avloppet plomberas om betalningen brister eller vid väsentlig försummelse. Avgift för såväl avstängning som återinkoppling ska betalas till VA-verksamheten enligt taxa.

TVIST

Fastighetsägare som inte godtar VA-verksamhetens beslut, kan begära prövning av frågan hos statens VA-nämnd.

Ordlista

ABVA Allmänna bestämmelser för vattentjänster i Härryda kommun. En lokal föreskrift som reglerar ansvar för, anslutning till och användning av den allmänna VA-anläggningen.

Allmän VA-anläggning En VA-anläggning där kommunen tillhandahåller vattentjänster enligt Vattentjänstlagen. VA-anläggningen består t ex av vattenverk, reningsverk och ledningar före fastighetens förbindelsepunkt.

Anläggningsavgift Engångsavgift för inkoppling till kommunalt dricksvatten, spillvatten respektive dagvatten. Avgiften beräknas på byggnader, fastighetens storlek och typ av vattentjänst.

Avloppsvatten Spillvatten, kylvatten, dagvatten och dräneringsvatten.

Boverket Nationell myndighet för samhällsplanering, stadsutveckling, byggande och boende.

Brukningssavgift Årliga avgifter som baseras på fast avgift och rörlig avgift. Den rörliga avgiften baseras på vattenförbrukningen.

Bräddning Bräddning innebär utsläpp av dagvatten eller orenat spillvatten till närmaste vattendrag. Bräddning av kommunens spill- eller dagvatten sker när en ledning blir överbelastad, t ex vid extrema regnmängder. Bräddat vatten släpps ut utan rening.

Dagvatten Vatten som rinner från tak, gator och andra hårdgjorda ytor vid regn eller snösmältning och som inte tränger ner i marken.

Dricksvatten Kallvatten för hushållsändamål. Dricksvatten klassificeras som livsmedel och lyder under livsmedelslagstiftningen.

Dräneringsvatten Vatten som avleds i mark via rörledning, dike eller dräneringsskikt.

Dämningsnivå, dagvatten Den maximala nivå som dagvattenytan kan nå i ledningsnätet eller den gatunivå som dagvatten kan stiga till vid kraftigt regn, utan att riskera översvämning. Nivån styr höjdsättning av källargolv eller sockelhöjd.

Dämningsnivå, spillvatten Den maximala

nivå som spillvattenytan kan nå i ledningsnätet. Nivån ska understiga färdigt golv med 75 cm.

Enskild VA-anläggning En privat anläggning för dricksvatten, spillvatten eller dagvatten. T ex borrad brunn, trekammarbrunn, fördröjningsmagasin.

Förbindelsepunkt Den punkt där inkoppling av en fastighets VA-installation till den allmänna VA-anläggningen sker.

Gemensamhetsanläggning VA-anläggning som är gemensam för två eller fler fastigheter. En gemensamhetsanläggning bildas genom en lantmäteriförrättning.

Hushållsspillvatten Se spillvatten.

Huvudman Den som äger och driver allmän VA-anläggning, dvs Härryda kommun.

Kylvatten Vatten som använts vid kylning, t ex i en industriprocess.

Köksavfallsquarn Quarn installerad vid diskbänken där matrester mals ned för att spolats ut med spillvattnet. Obs! Ej tillåtet i Härryda kommun.

Ledningsrätt Avtalad rättighet att lägga ner och underhålla allmän VA-ledning på annans mark. Ledningsrätt upprättas oftast mellan kommun och privatperson genom lantmäteriförrättning.

LOD Lokalt omhändertagande av dagvatten, vilket innebär att dagvattnet tas omhand så nära källan som möjligt.

LTA-pumpenhet Lätt trycksatt avloppssystem, som möjliggör anslutning till högre liggande ledning.

Samfällighet Sammanslutning av fastigheter som har gemensam rätt till mark och som har gemensamt ansvar för utförande och drift av gemensamhetsanläggning.

Sandfång Anordning i brunn som hindrar slam att rinna vidare ut i ledningssystemet.

Servisledning Ledning som ansluter fastighetens VA-installation till huvudmannens ledning.

Servisventil Huvudmannens ventil för att stänga eller öppna flödet av dricksvatten i servisledning, till fastighet.

Servitut En avtalad rättighet som är knuten till fastigheten. Ägare har t ex rätt till att

lägga ned och underhålla VA-ledningar som går genom en annan fastighet. Servitutsavtal upprättas skriftligen mellan de berörda parterna, oftast privatpersoner. Avtalet bör registreras i fastighetsregistret.

Spillvatten Förorenat vatten från bad, disk, tvätt, toalett och liknande, så kallat hushålls-spillvatten, samt förorenat vatten från industrier.

Spygatt Brunn för avledning av dagvatten.

Statens VA-nämnd Rättslig instans som prövar VA-ärenden som överklagas.

Tredimensionell fastighet Fastighet där anläggningar eller våningsplan inom samma byggnad som har olika ägare.

Tryckavlopp System där spillvatten inte kan avledas med självfall utan pumpas vidare.

VA Vanlig förkortning för vatten & avlopp.

VA-anordning Till exempel brunn, anordning för LOD, dräneringspump, backventil, ventiler runt vattenmätare m m.

VA-installation Ledningar och VA-anordningar på fastighetens sida om förbindelsepunkten.

VA-kollektiv Alla abonnenter som ingår i VA-verksamhetsområdet eller har anslutits genom avtal.

VA-verksamheten Ansvarar för och bekostar drift och underhåll av den allmänna anläggningen.

Vattentjänster Tillhandahållande av dricksvatten som är lämpligt för normal hushållsanvändning samt bortledning av spillvatten och dagvatten.

Vattentjänstlagen Lag om allmänna vattentjänster (SFS 2006:412).

Verksamhetsområde Det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.

U-område Område som ska vara tillgängligt för allmänna underjordiska ledningar. U-område regleras i detaljplan.

Återströmningsskydd Ett skydd för att förhindra att vatten rinner tillbaka till det allmänna VA-nätet. Kallas även backventil vid vattenledning (den enklaste varianten), se SS-EN 1717.

På harryda.se finns uppgifter om

- Anläggningsavgift
- Brukningsavgift
- Blankett för VA-ansökan
- Dagvattenpolicy
- Vattenkvalitet
- Vattenmätare
- Återströmningskydd

För mer information

Boverket	boverket.se
Gryaab	gryaab.se
Håll Sverige Rent	hallsverigerent.se
Kemikalieinspektionen	kemi.se
Lantmäteriet	lantmateriet.se
Livsmedelsverket	slv.se
Naturvårdsverket	naturvardsverket.se
Standarder i Sverige	sis.se
Statens VA-nämnd	VA-namnden.se
Svenskt Vatten	svensktvatten.se
Sveriges miljömål	miljomal.nu
Swedac	swedac.se
Vattenportalen	vattenportalen.se
Avloppsguiden	avloppsguiden.se (enskilt avlopp)

Viktiga telefonnummer

Driftstörningar utanför fastighet

Vid fel på vatten- och avloppsledningar i gator och vägar utanför fastighets- och tomtgräns eller problem med missfärgat vatten.

Felanmälan dygnet runt **031-724 88 00**

Driftstörningar innanför fastighet

Om fel uppstår inom fastighets- och tomtgräns, se "Gula sidorna" i telefonkatalogen under "Rörarbeten". Läns-pumpning görs av vissa firmor, se "Gula sidorna" under "Oljesanering" eller "Slamsugning".

Kommunalt VA

Ansökan om kommunalt dricksvatten, spillvatten eller dagvatten gör du på blanketten VA-ansökan. Kontakta Vatten- och avfallsverksamheten för information och blankett.

Vatten- och avfallsverksamheten **031-724 61 00**
va.avfall@harryda.se

Ägarbyte, räkningar **031-724 63 86**
Kundtjänst

Vattenmätare **031-724 62 97, 724 69 73**
Uppsättning, byten, telefontid 11-13

När du bygger om eller bygger nytt

Rådgör med bygglovskontoret vid nyanläggning eller omläggning av VA-installation.

Bygglovskontoret **031-724 61 00**

